

Podporné stanovisko Na vyhlásenie nehnuteľnosti budov Parku kultúry a oddychu v Bratislave za národnú kultúrnu pamiatku

My, dolu podpísaní odborní pracovníci Ústavu dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave podporujeme Podnet na vyhlásenie nehnuteľnosti budov Parku kultúry a oddychu, Nábrežie armádneho generála Ludvíka Svobodu č. 3 v Bratislave (parcelné čísla 22372/1, 22372/2, 22372/4, atď.) za národnú kultúrnu pamiatku, ktorý vypracoval Mestský výbor Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny. Ako dôvod nášho podporného stanoviska uvádzame:

A/ Architektonicko-historické a kultúrno-spoločenské dôvody, uvádzané v Podnete dostatočne jasne preukazujú dôležitosť a nezastupiteľné miesto uvedenej nehnuteľnosti nielen v kultúrnej pamäti a živote Bratislavy a Bratislavčanov, ale aj v širšom rámci presahujúcom hranice mesta Bratislavy a Slovenska.

B/ Štatút národnej kultúrnej pamiatky vytvára základný predpoklad pre zachovanie, ochranu a trvalú udržateľnosť predmetnej architektúry. Zároveň upozorňujeme na nutnosť systémového a koncepčného prístupu k stavebnému dedičstvu z 19. a 20. storočia, ktorý by verejný záujem na jeho ochrane, resp. trvalej udržateľnosti premietol do strategických plánov rozvoja mesta.

C/ areál sa nachádza na dunajskom nábřeží v bezprostrednej blízkosti významných NKP Memoriálu Chatama Sofera a vysokoškolského areálu Lafranconi a má predpoklady tvoriť s nimi jedinečný významový celok dejín Bratislavy v 19. a 20. storočí

D/ okrem zdôvodnení uvedených v Podnete SZOPK areál budovaný pre Dunajské veľtrhy predstavuje **významný fenomén priemyselného dedičstva Slovenska**. Priemyselným dedičstvom, v zmysle medzinárodnej Charty priemyselného dedičstva¹ sú „všetky hmotné a nehmotné doklady, tj. dokumenty, artefakty, stratigrafia stavieb, ľudských sídiel a prírodných alebo urbanizovaných častí krajiny, ktoré vznikli pre účely priemyselných procesov alebo ako ich dôsledok.“ V tejto súvislosti veľtržný areál predstavuje významný doklad priemyselnej kultúry Slovenska vybudovaný pôvodne práve na prezentáciu a sprostredkovanie výsledkov jeho priemyselnej produkcie pre celý hospodársky svet a na podporu medzinárodného uplatnenia sa slovenskej priemyselnej produkcie na svetovom trhu. Výstavbe veľtržných areálov sa už od konca 19. storočia venovala veľká pozornosť – výstavné pavilóny sa ponímali ako vývesné štíty hospodárskych a technických schopností tej-

¹ TICCIH - The International Committee for the Conservation of industrial Heritage, je svetová organizácia zaoberajúca sa priemyselným dedičstvom a je v tomto obore odborným poradcom ICOMOS; Charta priemyselného dedičstva bola prijatá v roku 2003.

ktorej krajiny. Pri ich výstavbe sa spravidla využívali technicky najpokrokovejšie postupy a konštrukčné riešenia. Toto plne platí aj pre areál býv. Dunajských veľtrhov na nábreží. Bezpodporová konštrukcia veľkého rozponu výstavných pavilónov bola svojho času smelým technickým a inžinierskym dielom. Umiestnenie na nábreží Dunaja plnilo funkciu „vývesného štítu“ vnímateľného z riečnej cesty a lokalizácia v dotykovej pozícii k areálu vysokoškolskému internátu Lafranconi ďalej podčiarkovala hospodársky trend vtedajšieho Slovenska k vzdelaniu a moderným výrobným i obchodným postupom.

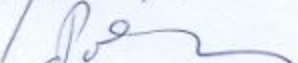

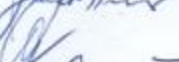
Neskoršiu adaptáciu tohto veľtržného areálu na Park kultúry a oddychu v duchu dnešných názorov na priemyselné dedičstvo a jeho kontinuálne aktívne využívanie možno zaradiť do kategórie prvých úspešných konverzií, kde výsostne utilitárna (obchodná) funkcia bola zmenená na funkciu kultúrnu, osvetovú a vzdelávaciu. Transformácia bývalého výstavného pavilónu na Estrádnú halu PKO by podľa dnešných kritérií pre konverziu priemyselného dedičstva získala viacero „pozitívnych bodov“, a to najmä za zachovanie a priznanie pôvodnej nosnej konštrukcie bezpodporového prekrytia pavilónu a jej prirodzené zakomponovanie do priestorového a architektonického výrazu novej funkcie.

V preambule spomínanej medzinárodnej Charty priemyselného dedičstva sa uvádza: „Priemyselná revolúcia bola už od začiatku historickým fenoménom, ktorý sa v stále väčšej miere dotýkal celej ľudskej populácie, ale aj ostatných foriem života na našej planéte. Tento proces pokračuje dodnes. Hmotné doklady týchto hlbokých zmien majú pre ľudstvo univerzálnu hodnotu, a preto tiež musíme uznať dôležitosť ich štúdiá a zachovania. Delegáti kongresu TICCIH, ktorý sa konal v roku 2003 v Rusku, dôrazne prehlásili, že „stavby a konštrukcie postavené pre výrobné účely, ďalej technológie a nástroje, mesta a krajiny, v ktorých sa nachádzajú, a tiež ich ďalšie hmotné a nehmotné prejavy majú pre nás zásadný význam. Mali by sa študovať, ich história by sa mala vyučovať, zmysel a význam by sa mali skúmať a vysvetľovať. Tiež by sa mali určiť najvýznamnejšie a najcharakteristickejšie príklady, ktoré by sa v duchu Benátskej charty chránili a udržiavali na prospech súčasnosti aj budúcnosti.“

Pavilóny bývalého veľtržného areálu na dunajskom nábreží v Bratislave, neskôr adaptované a prestavané na Park kultúry a oddychu takýmto príkladom sú. Sú dokladom dôležitej etapy slovenského technického staviteľstva i celého hospodárstva, a preto by mali byť chránené aj v zmysle platného zákona o ochrane pamiatkového fondu. Ochrana predmetného areálu je v plnom súlade so súčasným celosvetovým trendom ochrany a obnovy tohto typu stavebného dedičstva.

Bratislava, dňa 24.1. 2008

Podporné stanovisko
Na vyhlásenie nehnuteľnosti budov Parku kultúry a oddychu v Bratislave
za národnú kultúrnu pamiatku

Priezvisko, meno, titul	Pracovisko	Podpis
VODRÁŽKA, PETER, PROF. FASTU		
KVASNICOVÁ, Miroslava, PhD., PhD.		
ŠOLTEŠOVÁ JANA, Mgr., PhD.		
SMRČKOVÁ ALICA		
PAULINY TAVOL, Ing. arch.		
POLOMOUŠ Zdenka, Ing. arch.		
POHANIČOVÁ JANA, DOC. ING. ARCH. PH.D.		
LALKOVÁ, doc. FA		
GREGOR PAUL, Doc. Ing. arch.		
Botek Andrej, Mgr. Ing. arch.		
SMRČKOVÁ JANA		
MINAROVIEČA, JANA, ING. ARCH.		
Joliet Pauer, Ing. arch.		
Eva Kráľová, Doc. FASTU		